

Ἡ Ἱωνικὴ Ἐπανάστασις

Πῶς προεκλήθη καὶ ποίαν τροπὴν ἔλαβε Ἡλίου ΑΒ.
14 Σεπ. 1939

Μετά τὴν ἀνακοπήσαν σκυθικὴν ἐκστράτειαν, τῆς ὁποίας ἐγνώρισαν ὅσες δραματικὰς φάσεις εἰς τὸ προηγουμένον, ὁ Δαρεῖος, ἀποχωρῶν εἰς Ἀσίαν, ἀφῆκεν εἰς τὴν Εὐρώπῃ ἰσχυρὰν Περσικὴν δύναμιν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μεγαβάτον, ἐπὶ σκοπῇ νὰ συμπληρώσῃ τὴν κατακτῆσιν τῆς Θράκης.

Ἡρωικὴν ἀντίστασιν ἀντίστην, ἡ ἐπὶ τῆς Προποντίδος Πέρσης, τῆς ὁποίας διωγὸς ἡ πτώσις ἐσημάνεν ὀριστικήν ἐγκατάστασιν τὸν Περσὸν ἀπὸ τὰ παρὰ τῆς Θράκης καὶ μέρει τοῦ Στρυμόνος, ὅπου ὁλοῦν τὰ Ἑλληνικά φύλα προσέφερον ἡγὴν καὶ ὄρκους εἰς τὸν Πέρσῃ βασιλεῖα, ἀναγνωρίζοντα αὐτὴν τὴν κυριαρχίαν του.

Φυσικῇ, ἡ Περσικὴ ἐπέκτασις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σταματήσῃ ἐν αὐτοῦ. Ὁ Μεγαβάτης, διαβάς τὸν Στρυμόνα, υπέταξε τοὺς Παιονας, τοὺς δὲ Μακεδόνας, τοὺς ὑπὸ τὸν βασιλεῖα Ἀμόνταν, κατέστησε φόρου ὑποτελείς. Καὶ τότε ἐγένετο μία διαδοχικὴ μεταποικισμὸς πληθυσμοῦ. Κατὰ προσωπικὴν διαταγὴν τοῦ Δαρείου, μέγα πλῆθος Παιονῶν μετεφέρθησαν εἰς Ἀσίαν καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς Φρυγίαν. Ἡ μεταποικισμὸς πληθυσμὸν ἀπέτελε ἀνεκὰθεν βάσιν τῆς διοικητικῆς πολιτικῆς τῶν Ἀνατολικῶν κρατῶν.

Ἀργότερον, ἄλλος Πέρσης στρατηγὸς υπέταξε τὴν ἡμίον καὶ τὴν Ἰμβρον. Ὅταν κατελήφθησαν καὶ τὰ δύο στρατηγικὰ σημεῖα, οἱ Πέρσαι εὐρίσκοντο πλέον εἰς τὰ πρόθρονα τῆς Ἑλλάδος. Ἐκεῖνο διωγὸς ποῦ κατέστησε ἀκόμη περισσότερον ἐμφανὴ τὰ σχέδια τῶν Περσῶν περὶ κατακτητικῆς τῆς Ἑλλάδος ἦτο ἡ αὐτοχρημία προδοτικῆς στάσις τοῦ Ἰππίου. Αὐτός, κατὰ τὸ 506 π. Χ., ἀφ' οὗ ἀπέμεινε ἐντελὲς ἡ ἀναλὺσις τὴν ἀρχὴν τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς βοήθειας τῶν Σπαρτιωτῶν, ἀπετάθη εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Δαρείου Ἀρταφέρνην, σατράπην τῶν Σάρδεων, καὶ ἐξήτησε τὴν βοήθειάν του περὶ καταλήψιν τῶν Ἀθηνῶν, ὁποῦ καὶ νὰ ὑποτάξῃ τοὺς Ἀθηναίους ὑπὸ τὸν Μέγα βασιλεῖα.

Εὐθὺς ἀμέσως, ἐν τούτοις, συνέβη κάτι πολὺ τραγικώτερον ἀπὸ καὶ θλιβερότερον. Οἱ ἴδιοι Ἀθηναῖοι ἐστειλαν πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀρταφέρνην καὶ ἐξήτησαν τὴν βοήθειάν του ἐναντίον... τῶν Σπαρτιωτῶν. Ὁ Ἀρταφέρνης εἶχε ἤδη τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἐκρίνε σκοπιμώτερον νὰ χειρισθῇ μὲν περισσότερον διπλωματικώτερον τὸ ζήτημα, ὥστε ἀποδοῦν τοὺς περισπωμένους μετὰ τὴν διεδούσιν εἰς τὴν Ἀττικὴν. Ἀπέμεινε λοιπὸν τοὺς Ἀθηναίους πρέσβεις λέγων εἰς αὐτοὺς ὅτι ὁ μόνος τρόπος ἐξασφαλισμῶς τῶν ἦτο νὰ ἐπαναφέρουν τὸν Ἰππίαν.

Ὁ Ἀρταφέρνης ἐπαίειν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπὶ δὴ ἀδεχομένον. Ἡ οἱ Ἀθηναῖοι δὲ ἐπανεφέρουν τὸν Ἰππίαν, ὅποτε ἡ Περσικὴ διεδούσις δὲ ἐπρωγαποποιεῖτο αὐτομάτως καὶ ἀκόπως, ἡ δὲ ἡρωϊκὴν καὶ συμφορηθὸν πρὸς τὰς συμβολὰς του, ὅποτε ἡ... μεμνῶμεν τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας τῶν Ἀθηνῶν βασιδικαίου ἀμέσως

ἐπέμβαιον τῶν Περσικῶν στρατευμάτων. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπερρίψαν τὴν σκυθικὴν βουλὴν.

Ὁ Ἀρταφέρνης ἠναγκάσθη, ἐν τούτοις, νὰ ἀναβάλῃ προσωρινῶς τοὺς ἀποστολὰς τοῦ οὐχὶ οὐκ ἐπὶ τὸν σκοπὸν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν σκοπὸν νὰ μεταβῇ γεγονόντων. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Προποντίδος καὶ τὸν νῆσον τοῦ βορείου Αἰγαίου, οἱ Πέρσαι κατεῖχον σπουδαία στρατηγικὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἤρξιαν ἢ ἢ νὰ χρησιμοποιεῖν ὡς ὀχυρῆται. Ἡ μεταστρεφὴς τῆς κατακτητικῆς Περσικῆς πολιτικῆς, ἡ ὁποία ἐγκατέλειπε πρὸς τὸ παρὸν τὰς πρὸς Ἀνατολὰς ἐλπίδας τῆς καὶ ἡνέρις τὴν δύσιν, ἀπέτελε σαφὲς μαρτυρικὸν περὶ τοῦ ὅτι οὐτε οἱ σατράπαι οὐτε ὁ Μέγας βασιλεὺς ἐμελλαν νὰ περιορισθῶν εἰς τὰς μέχρι τὸν ἦδη κατεχομένον φιλοδοξίας των.

Εἰς τὴν πλουσίαν Νάξον, ὁ ἄλλος ἐξεδίδοις τοὺς ἀριστοκράτας ἐκ τῆς ἐξουσίας. Αὐτοὶ κατέβησαν εἰς τὴν Μίλητον, μὲν σημαντικὸν ἀριθμὸν παρῶν, καὶ ἕνα μέρος τοῦ στόλου τῶν Ναξίων καὶ 8.000 περίπου ὀπλίτας. Τότε, ὁ μαρδοχὸς τύραννος τῆς Μιλήτου Ἀρισταγόρας, δι' ἑμὸν ἐδῆν τὴν παράκλησιν τῶν ἀριστοκρατῶν πρὸς κατὰ τὴν τῆς Νάξου, ἢ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν Περσῶν, ἀλλὰ καὶ μεταδὸς αὐτοπροσώπως πρὸς τὸν Ἀρταφέρνην, παρέστησαν ὡς μοναχικὴν τὴν εὐκαιρίαν τῆς Περσικῆς ἐπικρατήσεως, ἐὰν ὁ σατράπης τῶν Σάρδεων τοῦ παρείχε περὶ τὰς ἐκείνων καὶ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ ὑποσχεθῆναι. Ὁ Ἀρταφέρνης ἐνέφερεν διὰ τὰς προτάσεις αὐτὰς, ποτὶ μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ Ἀρισταγόρας, ἐπύλανε γαιθῶρος τοῦ Ἰστιαίου, ἐγκαθερίκτου, ὡς εἰδομεν. Ἀλλ' αὐτοχρημὸς καὶ αὐλικῶς. Ἐπὶ τὸν ὅτι, πλὴν τῆς Νάξου, δὴ ἦν ὁ πρὸς τὴν περὶ τὴν Νάξου τὴν σατραπείαν του καὶ ἄλλας νήσους, πιθανῶς δὲ καὶ τὴν μεγάλην Εὐβοίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἐπικυριαρχία ἔσχηκε τὴν ἀπάρχην

τῆς καθυποτάξεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὅτι οὗτο ἐξηφοῦσε τὴν φύλιν τοῦ Ἰστιαίου, τοῦ ἐπικινδύνου κατὰ τὰς ἄλλας συμβολὰς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Δαρείου, ὁ Ἀρταφέρνης ἀνεφῆρθε ἀμέσως εἰς τὰ Σούδα, καὶ ἐξέθεσε τὰ σχέδια του. Ἡ Περσικὴ αὐλή, ἀντὶ τῶν ζητηθέντων ἐκατὸν πλοίων, διέταξε νὰ διπλεύσῃ κατὰ τὰ διπλάσια. Οὕτως, κατὰ τὴν ἀνοίξιν τοῦ 499 π. Χ. ἐξέπλευσεν ὁ στόλος ἐκ 200 πλοίων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πέρσου ναυάρχου Μεγαβάτου, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἀρισταγόρας, διὰ λόγους ἠθικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ εἰὰ νὰ μὴ ἐκωλύσῃ οἱ Ἑλλήνες τὴν ἐκστράτειαν ἐκ καθαρῶς Περσικῆς, ὅπως καὶ ἦτο, ἄλλως τε.

Ἡ Περσικὴ αὐλή ἀφῆκεν ἐξεπληθεῖσαι τὸν καθορισμὸν τῆς ἐξουσίας τῶν ἑκὼ ἀρχηγῶν. Ἐξ αὐτοῦ δὲ προέκυψε ἑνωσις κατὰ τὸν πλοῦν. Καρὰ πᾶσι ἑμπροστώτερος τοῦ Ἀρισταγόρας, ὁ Μεγαβάτης δὲν ἤδυντο καὶ δὲν ἤθελε νὰ ριψοκινδυνεύσῃ τὸν θάνατόν του εἰς περιπέτειον ἥττης ἢ καὶ νὰ ἡμιώσῃ ἐναντὶ τῆς αὐλῆς εἰς περιπέτειον νίκης. Διὰ τὴν ἐκδικηθῆναι τοὺς Ἀρισταγόρας, ἐνέωρε κρυφίως εἰς τοὺς Ναξίους τὰ Περσικὰ σχέδια. Οἱ Νάξιοι δὲν κατελήσθησαν οὕτως ἐξ ἀποροπῆς. Ἐπεσκοῦσαν ἐν τάχει τὰ τελεῖν των καὶ ἐφραζόντων τὸν λῆμα των, ἐξαναγκάσαντες διὰ τὸν τρόπον αὐτοῦ τοὺς Ἰωνας καὶ Πέρσας νὰ προδοῦν εἰς πολιορκίαν τῆς πόλεως των. Ἡ πολιορκία παρατεθῆναι ἐπὶ τριήμιον, καὶ οἱ Νάξιοι ἐλογον τὴν ἀντοχὴν νὰ τὴν παρατελοῖσαν ἀκόμη ἐπὶ μακρόν. Ἐξηντήθησαν διωγὰς τὰ ἐπιθῆναι τῶν Περσῶν, οἵτινες, μετὰ τετράμιον, ἠναγκάσθησαν νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν.

Συμφωνοῦν πρὸς τὰ σχέδια καὶ τὰς μηχανορραφίας τοῦ Μεγαβάτου, ἡ κατασχεθὴς τῆς ἀποτυχίας ἐκείνης ἐπέπεσον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀρισταγόρου, πολὺ περισσότερον καθ' ὅσον

'Από τις Σκυθικής ήδη έκστρατε-
ας, τὰ Σούδα ἔπαυσαν νὰ ἔχουν ἐ-
πιστοσύνη εἰς τοὺς Ἕλληνας τυράν-
νους, προδίδας ἄλλως τε τῶν πατρι-
δων τὰν καὶ ἐτοιμῶς νὰ διαπράξουν
τὸ πᾶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀτομι-
κῆς των τυραννίας. Τώρα ἡ ἀποτυχία
τῆς Νάξου ἐπηύρηνε τὴν δυσπιστίαν
τῆς Αὐλῆς.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Ἰστιάσιος ἐπαύριον ἔφερε τὰ χρυσὰ τὸν δεσμίαν. Βέβαιον τὰρα ὅτι ὁ γαμβρός του θὰ τὸν ἐδοῦν ἤθει ὁπαιοῖητος, ἐμνήσθη εἰς αὐτὸν τὴν τύχην ἣ ὅποια τὸν ἔπαιρνε μετὰ τὴν στυγίαν του καὶ τοῦ παρήγγειλε νὰ νὰ ἐξεγέρῃ τάχιστα ἐπαναστατοῦν τὸ Ἰωνικὸν πόλεμον κατὰ τὴν Περσίαν. Ὁ Ἀριστάγορας ἀνεφύρητον ἑσθίως εἰς τὸν Δῆμον Μιλήτου καὶ εἰσαγγέλην τὰ περὶ ἐξεγέρσεως σχέδια, τὰ ὅποια κατεπλημένην ὁ ἱστοριογράφος ἑκτάσις. Ὁ Δῆμος, ἐν τούτοις, ἀπεδέχθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὰς προτάσεις του Ἀριστάγορας, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὰ γεγονότα ἐξεῖλη ἤχθησαν κατὰ τὸν πλέον ραγδαίον πρὸς πόντον. Ὁ ἐκ Νάξου ἐπιστράφων Ἰωνικὸς στόλος δὲν εἶχεν ἀκόμη διαλυθῆσαν ἐπὶ ἐστῆς εἰς τὰς πόλεις ἐκ Μιλήτου ὁ Ἀριστάγορας ὅπως προῆλθε ἐπὶ τὸ κρημυγὰ τῆς ἐξεγέρσεως. Τότε οἱ ἐπιπράπτοντες εἰς τὰς πατρίδας τὸν ναῦται καὶ στρατιώται συνέλαβον τοὺς τρωάνους καὶ τὰς ἐπιφανῆ μέλη τῆς Περσικῆς φιλίας. Ὅλαι αἱ Ἰωνικαὶ καὶ αἱ Ἀδελικαὶ πόλεις ἐκέρχθησαν τὴν ἐπαναστάσειν, ἣ ὅποια ἐπετέλεζεν πρὸς πόντον, μέχρι τῆς Λυκίας καὶ τῆς Κύπρου.

Καθ' ἕνα αὐτὰ τὸ διὰ τῆς ἐξουσίας τῆς ἀριστοκρατίας ἐξημερία πρὸς ἐξουσίας συμμάχων ἵνα κατισχύσῃ τοῦ ἀγῶνος. Ἀπηνέχθη πρῶτον εἰς τὴν Σπάρτην, ὅπου ὅμως ἐτύχε ψυχροτάτης ὑποδοχής. Οἱ Σπαρτιάται, βαυμιστοὶ στρατιῶται ἀλλὰ κοντόβραχοι πολιτικοί, ἀπέρριψαν τὰς προτάσεις περὶ παροχής βοήθειας, δηλώσαντες ἐπὶ τῇ ἐπαύστασις τῆς Ἰωνίας ἔχει ἔντελλας πρὸς αὐτοὺς ὑποβίαις. Τότε, ὁ Ἀριστογάρδος ἐστράφη πρὸς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἑρτίστην, ὅπου τὰ πράγματα ἦσαν διαφορετικά. Οἱ Ἀθηναῖοι (μετ' ἐνδοουσιασμοῦ διέβλεπαν τὸν ἐθνικὸν γοργακτὴν τῆς Ἐπανάστασεως, ὁμοῦ δὲ μὲ τούς Ἑρτερίους ἐδέχθησαν τὸν ὁπποῦτελόν ἐπικυροῦσαν. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι παρεχώρησαν εἰς τὸν Ἀριστογάρδῳ 20 τριῆρεις, οἱ δὲ Ἑρτερεῖς ὡς πέντε.

Ἀλλ' ἡ γὰρ ταύτην ἡ ἐλπίσις δὲν
τοῦ θεοῦ ἀξιοκαταφόρητος. Ἀλλὰ
εἶπε πολλοὶ μεγάλυτέραν ἠήκην σημα-
σίαν τὸσον ἡ τοῦ βοηθοῦντας δασο-
καὶ διὰ τὸ ἐπαινασάτας. Διότι τοῖς
ἄλλοις τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἑρέτριαν
δασοκαὶ διὰ τὸς Μικροασιατικὰς πό-
λεις, ἀνεκλήθησαν ἐκ τῆς λήθης ὁ πα-
λαιὸ φυλετικὸ καὶ ἔθνικὸ δασοκαὶ
ἀνεγνωρίσθησαν διὰ μίαν ἀκρόν φο-
ρὰν αἱ Ἀθήναι ὡς μήτηρ τῶν ἰωνι-
κῶν πόλεων καὶ ὡς κοίτης τοῦ ἀπικτι-
ποῦται.

*Ὡς τῶ μεταξύ, οἱ Πέρσαι δὲν ἔμενον μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας. *Ἐκάλεσαν εἰς βοήθειάν των τὸν Φοινικὸν στόλον. Ἀπὸ ξηρᾶς δὲ ὁ Περσικὸς

κός στρατός προεργάζει κατά την Μίλητον διά να την καταλάβει τα ταχυ-
τατα ἐν ὅσῳ πᾶσι θεωρεῖται ὡς ὁ-
δὸς τῆς ὑπερασπίσεως καὶ τῆς ἀπο-
κλήσεως τῆς δὲ ἑπόμενης βαρὺ ἦτοικεν
καὶ ψυχολογικὸν πλήγμα εἰς τοὺς ἐ-
ξεγερθέντας. Ὁ ἐπαναστάταις, πού ἀ-
νέμενον ἄλλως τὴν ἐνέργειαν αὐτῆν
τὴν Πελοπόννησον, ἔκρινον διὰ ἀνα-
μείνουσιν τὴν πολιορκίαν τῆς Μιλήτου,
συμφερότερον ἦτο ἦτο ἀντιτάσσαι
ἐπιθεῖσαι ἀπὸ ἀμύνειν καὶ βαδίζουσιν
αὐτοὶ πρῶτον πρὸς καταλήγειν τὸν
Σάρδεων, ὅποτε καὶ αὐτοὶ οἱ μετα-
ξὺ τῶν Ἑλλήνων ἀμειψολαγνευόμενοι
κατένοησαν τὴν σοβαρότητα καὶ τὴν
ἐκτασὶν τοῦ ἐθνικοῦ ἀγώνος.

Ἡ ἐμπνευσὶς τοῦ τολμηματικῆς αὐ-
τοῦ εἶχον προφανῶς οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ
ὁποῖοι περὶ τὰ τέλη τοῦ θέρους ἐκεί-
νου κατέπλευσαν εἰς Ἑρεσον. Ὁ Ἑ-
φέσιος παρεμείνων ἐν τῇ συνόλῳ τῶν
αὐτοῦ, αὐτὸ δὲ διὰ τὴν προεβλεπόμε-
νην μοίραν ἐκβαλὼν τὸν ἀγῶνα, ἐφ' ὃν
οἱ ἡγεῖσται τῶν Ἑρεσίων δὲν ἦτο ἀ-
πλὴς ὁπλισμοῦ δειλίας, ἀλλὰ καθαρῶς
προδοτικῆς.

Ἐν τούτοις εὐρέθησαν Ἐφέσιοι μὲ
ἔθνικόν αἶσθημα καὶ προσεφέρθησαν
μετὰ μεγίστης προθυμίας νὰ χρησιμεύ-
σωσιν ὡς δῆλιοι. Οὗτω οἱ Ἀθηναῖοι
κατέβησαν ἀπὸ τοῦ Τμώλου, πρὶν αἱ
Σάρδεις προφθάσουν νὰ λάβουν μέ-
τρα καὶ προετοιμασθῶν διὰ πολιορ-
κίαν.

Ἡ κατάληψις τῆς πόλεως ἀπετυ-
χε τὴν κρισιοτέραν μέχρη τῆς στιγ-
μῆς ἐκείνης καὶ πρὸ ἀγῶνι. Οἱ
εἰσβολοὶτες εἰς τὴν Σπάρτην Ἑλλη-
νες, προέβησαν εἰς τὴν ἀπολύτην
τῆς πυρπολήσεως τῆς πόλεως, μετὰ
τὴν περὶ τὴν ὅτι αἰ φάσαν ἐκείνη
αὐτοὺς ἀποσπᾶσθαι ἀπὸ τῶν ψυ-
χῶν καὶ καρδιῶν τῶν ἀπανταχοῦ ἀ-
γόμενων. Εἰς τὴν ὑστερίαν ἀπε-
δείχθη, ὅτι ἡ ἐπιτυχία ἐκείνη ἦτο

ἀσπίδος καὶ ἐπιπηλά. Διότι δὲ οὐκ ἔστι
καὶ ἐπὶ τῇ ἀσπίδι καὶ ἐπὶ τῇ ἐπιπηλῇ
Κυβέλη, αὐτὴ δὲ ἐπὶ τῇ ἐπιπηλῇ
τῶν ἀσπίδων, οἵτινες ὁμοῦ μετὰ τῇ
Περσῶν, ἀπέκρουσαν τοὺς νικητὰς ἐν
πληρῇ ἀγορᾷ τῆς καιομένης πόλεως.
Οἱ Ἕλληνες ἠναγκάσθησαν νὰ τρα-
ποῦν πρὸς τὴν θάλασσαν, δίχως νὰ
συμπαράλαβον κἀν λάφυρα.

Κατά την υποχώρησιν, οί Ἐφέσιοι βοήθησαν τοὺς Πέρσας οἱ ὅποιοι ἐπ' αὐτοὺς ἐπυροβολήσαντες ἔλαβον ἄλλο πλοῦτον. Ἐπικολούθησεν ἥτα, κατόπιν τῆς ὁποίας οἱ Ἀθηναῖοι συνετάχθησαν εἰς Μίλητον καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Ἀθήνας.

Κατόπιν τούτων, τὸ μόνον πρακτικόν ἀποτέλεσμα τῆς ἐκστρατείας των ἦτο νὰ ἐξοργίσουν οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Μέγαν Βασιλέα ἐναντίον των.

Αἱ ἐκ τῶν ὑπερώων κρίσεις αὐτῶν
δὲν ἀνταποκρίνονται πλήρως πρὸς τὴν
ἀθήτηαν. Κακῶς ἐθεώσω αἱ Ἀθη-
ναῖοι ἐκατάλειψαν τὸν δῶνα, ἀλλὰ,
οὕτως ἢ ἄλλως, ἐξαργυριομένους ἢ μὴ
ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Βασιλεὺς τῶν
Περσῶν δὲν θὰ ἐγκατέλειπε ποτὲ τὰ
κατακτικὰ τοῦ σχεδίου. Ὅσον ἀφο-
ρᾷ πάλιν τὴν πυρπολήσαν τὴν Σάρδε-
α, τὸ μοῖρατον σφάλμα δὲν συνίστα-
ται εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν πράξιν, ἀλλὰ
εἰς τὸ ὅτι αἱ ἐπανάστασις δὲν ἀντε-
δίσταν δυνάμεις κατὰ τῆς Περσουλῆ-
κῃς ἐπιθεώσεως.

Κατά τὰ ἄλλα, αἱ φλόγες τῶν Σά-
δεων ἐπύρωσαν τόσας τὰς Ἑλληνικάς
καρδίας, ὥστε μὲ κατὰπληθύν των εἰ-
δον οἱ ἡττημένοι καὶ ἐξουθενούμενοι
Μιλήσιοι παρὰ τὸ πλεονόν των ὅλα
τὰ Ἑλληνικά φύλα ἀπὸ τῆς παράλιας
τοῦ Βοσπόρου μέχρι τοῦ Κυπριακοῦ
πελάγους.

Καὶ ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθησεν...

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ μοιραία
ἐκβάσις τοῦ ἀγώνος.

Η ΕΛΛΑΣ ΕΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕ ΠΡΩΤΗ ΤΟ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΝ

Πιστεύεται κοινώς ότι το υποβρύχιο είναι νεωτάτη εφεύρεσις χρησιμοποιηθείσα το πρώτον τας παραμονάς του παγκοσμίου πολέμου. Οι Έλληνες αναγινώσκοντες πρέπει να γνωρίζουν ότι το πρώτον σύγχρονον υποβρύχιον το οποίον έλαβε μέρος εις πολεμικάς επιχειρήσεις ήτο το «Έλληνικον «Δελφίν», το οποίον απέκαλεστο τότε καταδύομενον καί όχι υποβρύχιον (το τελευταίον όρος έπεκράτησεν από της εποχής του πολέμου). Το «Δελφίν» χρησιμοποιήθηκε έπιτυχώς κατά τους Βαλκανικούς πολέμους, συμπαράτον μετά των λοιπών σκαφών του στόλου πρό των Δαρδανελίων. Χάρην της ιστορίας πρέπει να τονισθ ότι ή Έλλάς είχε ή πρώτη χρησιμοποίησάς έν πολέμω μία ακόμη σπουδαιότητα ήν λειτούργουν τών πολεμικών πλοίων, την εφαρμογήν του άτμου. Ειδικώτερον ή άτμοκίνητος φρεγάτα «Καρτερία» την όποιαν έκυβέρνα ο «Άστυγξ» το τελευταίον όρος της εναποστάσεως όντηρε το πρώτον άτμηρες σκάφος το όποιον έλαβε μέρος εις επιχειρήσεις, σημείωσαν μάλλον

στα λαμπράν ἐπιτυχίαν, ἀφοῦ κατε-
ναυμάχησεν ὁλόκληρον μοῖραν τοῦ
κυκλῶν σκαφῶν παρά τὴν Ἰτέαν ἐν-
τός τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου.

Ὁ λόγος ὁμοίως εἶνε ἐνταῦθα περὶ τοῦ πρώτου ὑποβρυχίου, τὸ ὅποιον εἶνε κατὰ τρεῖς σχεδόν αἰῶνας παλαιότερον τοῦ παγκοσμίου πολέμου. Κατασκευάσθη τοῦτο ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν 1620 ἀπὸ τῶν Ὁλλανδῶν μηχανικῶν Βάν Ντρέμπελ καὶ εἶχεν ὅλως τὰς ιδιαιτήτας τοῦ σημερινοῦ ὑποβρυχίου. Καταδυθὲν εἰς τὸν ποταμὸν Τάμεϊον ἐνόησιν πολλοὺ πληθύνει καὶ ἐπιστήμῳ, καθάρως νὰ πλεύσῃ ὑπὸ τὸ ὕδωρ εἰς βάθος τριῶν μέτρων. Ἡ μόνη δυσχέρεια τὴν ὅποιαν ἀντιμετώπισε ὁ κατασκευαστὴς τοῦ πρῶτου αὐτοῦ ὑποβρυχίου ἦτο ὁ τρόπος μὲ τὸν ὅποιον ἐπρεπε νὰ προωθῆται τὸ σκάφος του. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ ἀτμός δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐφαρμοσθῇ. Τὰ πλοία δὲ ἐκινούντο δι' ἰστιῶν καὶ διὰ κώπων. Ἀντὶ κώπης ὁ Βάν Ντρέμπελ ἐφήρμοσε ἑλικά κινούμενον διὰ τῆς μυϊκῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου.